

Ecologisch werkprotocol Inrichting Parc Zaarderheiken 2019

Ecologisch werkprotocol Inrichting Parc Zaarderheiken 2019

Status: Definitief, 26 juni 2019.

Aanvulling 20 oktober 2019

In opdracht van: Stichting Heyerhoven

Contactpersoon: dhr. van Tricht

Bij vragen over dit ecologisch werkprotocol kan contact opgenomen worden met Bureau Meervelt,
Dhr. R. Pahlplatz (06-54211114) of mevr. K. Linders (06-46004707) of 0495-622268.

Bureau Meervelt,

Ecologisch onderzoek en advies

C.E. Linders & Ing. R.A.J. Pahlplatz

Projectnummer: 19-015

Inhoud

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ontheffing Wet natuurbescherming voor de Das en vleermuizen	1
1.3	Zorgplicht	2
1.4	Werzaamheden	2
1.5	Aan de slag	2
2.	ECOLOGISCH WERKPROTOCOL	3
2.1	Algemene mitigerende maatregelen	3
2.2	Specifieke maatregelen voor de Das	4
2.2.1	Zonering in tijd	5
2.2.2	Uitvoeren kapwerkzaamheden algemeen	6
2.2.3	Uitvoeren kapwerkzaamheden binnen een straal van 50 meter en 200 meter van burchten en pijpen	6
2.2.4	Aanleg fietspad en haag met dassenkerend raster en verkeersremmende maatregelen	7
2.3	Specifieke maatregelen voor vleermuizen	8
3.	SAMENVATTING ECOLOGISCH WERKPROTOCOL.....	10
	Bijlage 1: Wettelijke bescherming van de Das	11

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Parc Zaarderheiken wordt heringericht waarbij ruim 100 hectare nieuwe natuur en landschap gerealiseerd wordt met recreatief medegebruik. Om deze ambitie te verwezenlijken en te financieren wordt binnen het deelgebied Zaarderheiken onder meer een golfbaan ontwikkeld. Andere ontwikkelingen zijn onder meer de herinrichting van de Mierbeek, het kappen van bomen, het graven van een waterpartij, het bouwen van een paviljoen met kleinschalige horeca, aanplant van bos en houtwallen en het dempen van een poeltje (zie verder paragraaf 1.4).

In Parc Zaarderheiken komen de volgende soorten voor waarmee rekening gehouden dient te worden:

1. Das (meerdere burchten en pijpen)
2. Vleermuizen
3. Broedvogels

Dit ecologisch werkprotocol gaat in op de minimale maatregelen voor de aanwezige beschermde soorten, zoals genoemd in de paragraaf natuur zoals beschreven in de toelichting van het bestemmingsplan Parc Zaarderheiken, waarin een overzicht is opgenomen van alle uitgevoerde onderzoeken naar de aanwezigheid van beschermde soorten. Het ecologisch werkprotocol kan nog uitgebreid worden naar aanleiding van specifieke ontwikkelingen en/of voorwaarden die bevoegd gezag stelt aan de uitvoering.

Het ecologisch werkprotocol is gebaseerd op de volgende documenten:

- Quickscan natuur Parc Zaarderheiken 2018 (Bureau Meervelt),
- het Dassenplan Parc Zaarderheiken 2019 (Bureau Meervelt),
- Inspectie vellingslocaties golfbaan Heyerhoven 2019 (Bureau Meervelt),
- Resultaten inventarisatie beschermde natuurwaarden Annahoeve, Venlo 2019,
- het Integraal Ontwerp Parc Zaarderheiken 14.09.2018.

1.2 Ontheffing Wet natuurbescherming voor de Das¹ en vleermuizen

Voor de ingrepen rond de Annahoeve is een ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd voor:

- het opzettelijk vernielen van een vaste voortplantings- of rustplaats van Das in verband met de aanwezigheid van een vluchtpijp op korte afstand van de Annahoeve en een (bij)burcht op 95 meter afstand (ontheffing van de verbodsbepaling artikel 3.10, lid b). Beide verblijfplaatsen blijven behouden maar het is niet vooraf uit te sluiten dat de vluchtpijp en mogelijk ook de (bij)burcht dusdanig verstoord worden dat deze (tijdelijk) buiten gebruik raken. Gedeputeerde Staten beschouwen een dusdanige verstoring ook als vernielen van de rustplaats². Verder is in dezelfde ontheffingsaanvraag instemming gevraagd met de voorgestelde maatregelen ten behoeve van de Das in het hele bestemmingsplangebied zoals opgenomen in het Dassenplan en het Inrichtingsplan.
- het opzettelijk vernielen van vaste verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuizen en Gewone grootoorvleermuizen in de Annahoeve.

¹ De wettelijke bescherming van de Das onder de Wet natuurbescherming heeft een andere strekking gekregen in vergelijking met de voormalige Flora- en faunawet. Met de invoering van de Wet natuurbescherming heeft de wetgever een wijziging beoogd in de wettelijke systematiek van soortenbescherming. De soorten waarvoor artikel 3.10 Wet natuurbescherming geldt, waaronder Das, vallen niet meer onder de reikwijdte van het Europese beschermingsregime van de Habitatrichtlijn of de verdragen van Bern en van Bonn. Voor schadelijke activiteiten is nu in een minder aantal gevallen een ontheffing nodig. Er is pas sprake van het opzettelijk beschadigen of vernielen van de burcht, als door een ingreep in het foerageergebied de Das zijn burcht (vrijwel zeker) zal verlaten. Zie: Uitspraak Rechtbank Midden-Nederland ECL: NL: RBMNE: 2019: 748 d.d. 08-02-2019 en de definities van essentieel foerageergebied in RVS-uitspraken ECLI:NL: RVS:2018:12, d.d. 10 januari 2018 en ECLI:NL:RVS:2019:2169.

² Beleidsregels ten behoeve van de passieve soortenbescherming onder de Wet natuurbescherming in Limburg, december 2017.

1.3 Zorgplicht

Te allen tijde geldt de zorgplicht die is vastgelegd in Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming:

1 Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

2 De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,

b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of

c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Een aantal van de algemene maatregelen dienen genomen te worden uit oogpunt van deze zorgplicht.

1.4 Werkzaamheden

Dit werkprotocol heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

1. de herinrichting van de Mierbeek,
2. de aanleg van een golfbaan (18-holes),
3. de aanleg van een driving range³,
4. het graven van een waterpartij,
5. het bouwen van een 'natuurpaviljoen' met kleinschalige horeca nabij deze waterpartij,
6. het nemen van maatregelen ter compensatie van de verloren gegane houtopstanden,
7. de aanplant van bos, houtwallen en boomgaarden en de inrichting met overige groenstructuren,
8. dempen poel nabij de visvijver,
9. het aanleggen van stuifduinen,
10. de aanleg van natuurakkers,
11. de aanleg van fietspad, heg met raster, parkeerplaatsen en toegangsweg bij de Annahoeve.
12. de sloop van de stallen en de renovatie van de Annahoeve.

1.5 Aan de slag

De uitvoerder kan aan het werk als vóór de aanvang van het werk alle benodigde documentatie als bewijsmateriaal bij controle door een handhavende instantie in bezit is. Het gaat dan om:

- Een exemplaar van dit ecologisch werkprotocol;
- De verleende ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming (voor de werkzaamheden rond de Annahoeve);
- Een exemplaar van de eerder uitgevoerde quickscan flora en fauna.
- Een exemplaar van het Dassenplan Parc Zaarderheiken.

³ Een driving range is een oefenterrein voor golfers.

2. ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

2.1 Algemene mitigerende maatregelen

- Voorafgaand aan de kap van bomen wordt een laatste eenmalige inspectie uitgevoerd op het voorkomen van beschermde vaste rust en verblijfplaatsen;
- Voor broedvogels versturende werkzaamheden (onder meer kappen en verwijderen struweel) dienen buiten de broedtijd te worden uitgevoerd. Een indicatie voor deze broedperiode is 15 maart-15 juli. Let op: ook buiten deze broedperiode zijn in gebruik zijnde nesten beschermd!
- Tijdens de werkzaamheden dient gecontroleerd te worden of (her)vestiging van beschermde soorten plaatsvindt;
- Holen worden handmatig uitgegraven zodat aanwezige dieren de kans krijgen te ontsnappen;
- Houtstapels, boomstammen of ander materiaal dat een geschikte verblijfplaats vormt voor amfibieën en kleine zoogdieren wordt voorzichtig verwijderd;
- Bij de sloop van opstallen wordt vooraf visueel gecontroleerd of dieren aanwezig zijn in de opstallen. Slopen dient strippend plaats te vinden waarbij mogelijke verblijfplaatsen voorzichtig en in delen verwijderd worden.
- Slachtoffers worden zoveel mogelijk voorkomen door aangetroffen dieren tijdens de werkzaamheden de kans te geven zelfstandig een andere verblijfplaats op te zoeken. Het vangen van juridisch zwaarder beschermde soorten gebeurt uitsluitend door bevoegde personen. Het vangen is in enkele gevallen (bijvoorbeeld bij vleermuizen en vogels) vergunningplichtig.;
- Werkoppervlakten dienen zo beperkt mogelijk gehouden te worden en in een zo beperkt mogelijk tijdsbestek afgerond te worden;
- Er dient zoveel mogelijk gebruik gemaakt te worden van bestaande wegen en paden.
- Bouwactiviteiten vinden in beginsel plaats in de daglichtperiode opdat verstoring van de omgeving door verlichting zoveel mogelijk wordt voorkomen en niet later dan 16.30 uur;
- Heien dient plaats te vinden met geluids- en trilling beperkende maatregelen;
- Bij het dempen van een watergang wordt het water één richting uitgedreven naar een naastliggende sloot, opdat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen;
- Bij leegpompen van een watergang worden overige vissen en amfibieën tijdig weggevangen en elders uitgezet.
- Een ecooloog dient op afroep beschikbaar te zijn in geval van onvoorziene situaties.
- Bij aantreffen van (verblijfplaatsen van) beschermde soorten die niet in dit werkprotocol zijn genoemd dient een ecooloog ingeschakeld te worden.
- De zorgplicht geldt altijd.

2.2 Specifieke maatregelen voor de Das

In het plangebied leven meerdere dassenfamilies en de dassenactiviteit in het gebied is (rond de kraamburchten) hoog. In eerdere onderzoeken zijn de kraamburchten in beeld gebracht en zijn een aantal pijpen opgespoord. Een aantal 'losse pijpen' zal echter gemist zijn, een ander deel is in het veld beoordeeld als te oud (vervallen pijp, niet actief belopen). Door de aanwezigheid van meerdere families in het gebied ontstaan tussen de periode van onderzoek en de periode van uitvoering van het plan altijd nieuwe pijpen of kleine bijburchten. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden wordt nogmaals op aanwezigheid van nieuwe vestigingen gecontroleerd. In geval van aanwezigheid van nieuwe burchten in de nabije omgeving vanuit te voeren werkzaamheden, worden de werkzaamheden op een zodanige manier uitgevoerd dat dit niet zal leiden tot een overtreding zoals bedoeld in de Wet natuurbescherming. Als dit niet mogelijk blijkt dienen de werkzaamheden achterwege te blijven of dient een aanvullende ontheffing te worden aangevraagd.

In onderstaande tabel zijn afstanden opgenomen als richtlijn bij het uitvoeren van werkzaamheden.

Tabel 1: Van belang zijnde afstanden tot burchten en dassenpijpen, op basis van het Kennisdocument Das (BIJ12).

Afstand tot burcht of pijp in meters	Belang van deze afstand
20	Binnen deze straal kunnen ondergrondse gangen voorkomen die deel uitmaken van de burcht, activiteiten binnen deze straal dienen vermeden te worden
50	Activiteiten overdag binnen deze straal, kunnen een effect hebben op de burcht
200	Activiteiten na 19.00 en 's nachts kunnen een effect hebben op de burcht
250	Bij voorkeur geen kaalkap van een houtopstand binnen 250 meter van de dichtstbijzijnde toegang tot een burcht
1500-enkele kilometers	Foerageergebied

Alle inrichtingsactiviteiten met uitzondering van de werkzaamheden rond de Annahoeve vinden plaats buiten de straal van 20 meter rond burchten en dassenpijpen, slechts enkele vinden plaats binnen de straal van 50 meter.

Gezien de verspreiding van sporen, (bij)burchten en dassenpijpen kan ervan uitgegaan worden dat heel Parc Zaarderheiken fungeert als leefgebied voor Dassen. De maatregelen uit dit ecologisch werkprotocol hebben tot doel ervoor te zorgen dat:

- het functioneel leefgebied doorlopend voldoende voedsel kan verschaffen voor de aanwezige dassen,
- storingsfactoren rond de burchten en pijpen zoveel mogelijk beperkt worden.

Binnen de straal van 200 meter rond burchten en dassenpijpen gelden daarom op sommige locaties beperkingen in de uitvoering afhankelijk van de activiteit. In figuur 1 is het nieuwe ontwerp weergegeven en wordt een indruk gegeven op welke locaties een nieuwe inrichting plaatsvindt binnen de straal van 200 meter rond burchten en dassenpijpen.

Noot: In het Dassenplan Parc Zaarderheiken zijn veel maatregelen opgenomen ter behoud en verbetering van het leefgebied van de Das in Parc Zaarderheiken. Het gaat dan vooral om maatregelen die zijn verbeeld in het Integraal Ontwerp Parc Zaarderheiken 14.09.2018. De maatregelen uit dit ecologisch werkprotocol zijn aanvullend hierop en zijn primair gericht op bovenstaande doelen.

2.2.1 Zonering in tijd

Om ervoor te zorgen dat het aanbod aan voedsel in secundair foerageergebied (voormalig agrarisch gebied) voldoende blijft in het plangebied dienen de ingrepen gezoneerd te worden. Dit betekent dat niet in alle delen alle inrichtingswerkzaamheden tegelijk kunnen worden uitgevoerd. Daartoe is het plangebied opgedeeld in een noordelijk deel en een zuidelijk deel (zie figuur 2).

Het noordelijk deel (nu het minst waardevolle deel door de aanwezigheid van (vaak kale) akkers dient als eerste ingericht te worden met de beoogde natuurdoeltypen waardoor het hele noordelijke deel een opwaardering krijgt als foerageergebied (de golfbaanelementen kunnen eventueel in een later stadium gelijk met het zuidelijke deel aangelegd worden). Als in dit deel de begroeiing op gang gekomen is (met name in de delen met natuurtypen Vochtige hooilanden, Kruiden- en faunarijke grasland en Natuurakkers, dan kunnen de werkzaamheden in het voormalig agrarisch gebied in het zuidelijk deel uitgevoerd worden (nu voornamelijk graslanden).

Figuur 1: Plangebied met integraal ontwerp en dassenburchten en -pijpen met een straal van 50 en 200 meter. Indeling in noordelijk en zuidelijk deel secundair foerageergebied (voormalig agrarisch gebied). De rode lijn geeft de (indicatieve) grens weer tussen het noordelijke en zuidelijke deel. In het noordelijk deel dient de begroeiing eerst op gang te zijn gekomen voordat het secundair foerageergebied in het zuidelijk deel wordt heringericht.

2.2.2 Uitvoeren kapwerkzaamheden algemeen

- Kapwerkzaamheden dienen per te kappen eenheid in een zo kort mogelijke periode afgerond te worden (de eenheden zijn op onderstaande figuur oranje aangegeven).
- Aan- en afvoerroutes dienen zo kort mogelijk gehouden te worden vanaf doorgaande wegen en paden maar niet door het bos zelf te lopen.

Figuur 2: Ligging boseenheden die gekapt gaan worden (oranje). De gele stippen zijn de burchten (twee of meer pijpen), de overige stralen liggen rond solitaire pijpen. De rode cirkels geven de 50 en 200 meter straal aan rond de burchten en dassenpijpen..

2.2.3 Uitvoeren kapwerkzaamheden binnen een straal van 50 meter en 200 meter van burchten en pijpen

- Kapwerkzaamheden binnen een straal van 50 meter komen niet voor. Uit voorzorg wordt geadviseerd de kapwerkzaamheden binnen een straal van 200 meter van burchten en pijpen (zie onderstaande figuur) uit te voeren in de periode 15 juli-eind november.
- Bomen van de burcht af laten vallen of met een grijper neerleggen.
- Indien nodig de stobben meteen na de kap verwijderen.

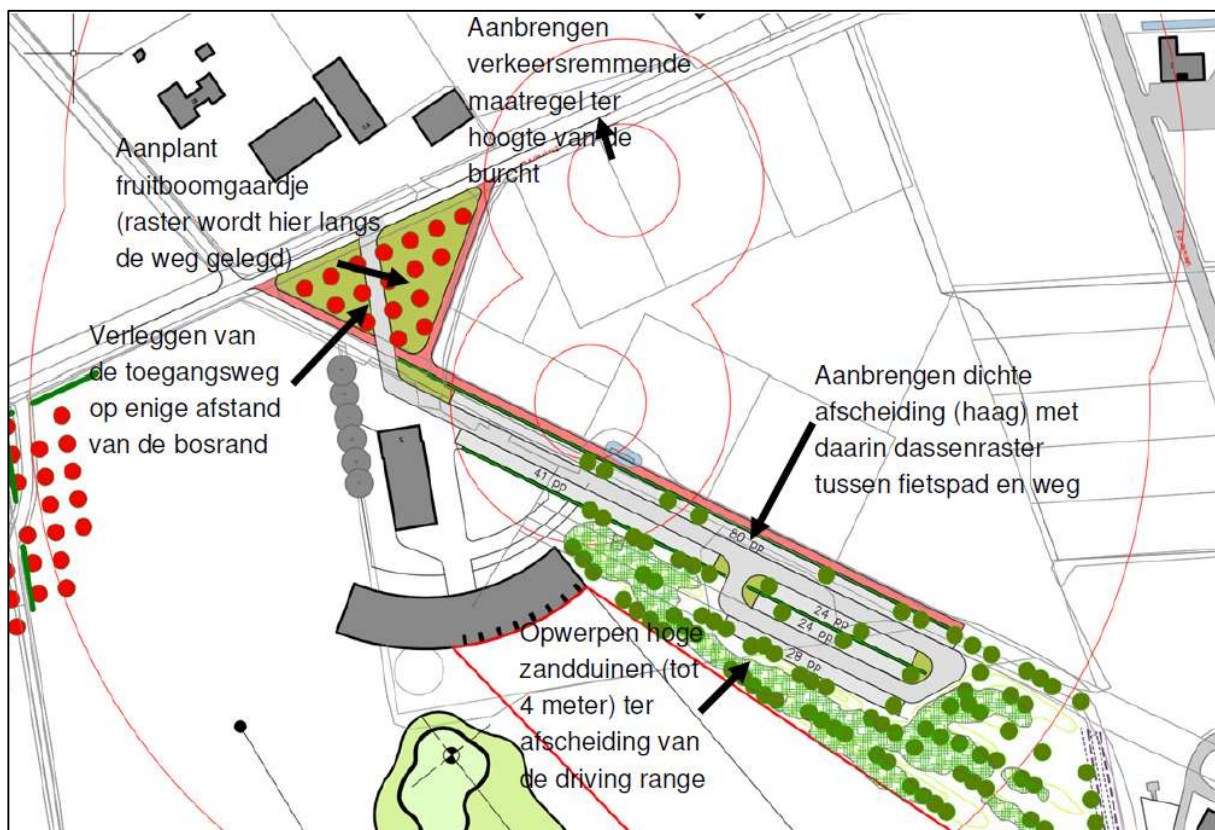

Figuur 3: Detail van figuur 3, de gele stippen zijn de burchten (twee of meer pijpen), de overige stralen liggen rond solitaire pijpen. De oranje eenheden in deze figuur die gekapt worden, liggen binnen een straal van 200 meter rond burchten en dassenpijpen.

2.2.4 Aanleg fietspad en haag met dassenkerend raster en verkeersremmende maatregelen

LET OP! Voor de werkzaamheden rond de Annahoeve is een ontheffing aangevraagd vanwege de aanwezigheid van een solitaire dassenpijp in de bosrand en een (bij)burcht op 95 meter afstand. Enkele weken voorafgaand aan deze werkzaamheden dient de aanwezige vluchtpijp uitgerasterd te worden met een uitloopvoorziening waardoor zeker is dat geen Das meer aanwezig is in de vluchtpijp bij aanvang van de werkzaamheden.

Deze maatregelen dienen enkele maanden voor de openstelling van de Annahoeve als clubgebouw gerealiseerd te worden. Hierdoor hebben de dassen die de burcht c.q. dassenpijpen ten noorden van de Annahoeve gebruiken tijd om aan de situatie te wennen voordat de drukte toeneemt rond de Annahoeve.

Figuur 4: Het fietspad met haag en afrastering dient enkele maanden voor de openstelling van de Annahoeve gerealiseerd te worden.

Activiteiten waarvoor geen extra maatregelen nodig zijn

Diverse activiteiten

De Dassen in het plangebied zijn gewend aan agrarische activiteiten (voorheen was circa 100 ha in agrarisch gebruik) en bosbeheerwerkzaamheden in het gebied. Op grond daarvan kunnen op agrarische activiteiten gelijkende activiteiten als het aanplanten van bomen, struiken en de aanleg en bewerking van natuurakkers, graafwerkzaamheden e.d. uitgevoerd worden zonder kans op wezenlijke verstoring van Dassen zolang deze plaatsvinden op de voormalige agrarische gronden.

Herinrichting van de Mierbeek

De herinrichting van de Mierbeek vindt grotendeels op ruime afstand plaats van burchten en dassenpijpen. Alleen in de noordwesthoek ligt de Mierbeek tegen de straal van 50 meter om een dassenpijp aan. Omdat het hier gaat om een solitaire pijp (waarschijnlijk een vluchtpijp) kunnen de werkzaamheden zonder extra maatregelen uitgevoerd worden zolang de algemene mitigerende maatregelen worden nageleefd. De pijp blijft in dat geval functioneel.

Figuur 5: Dassenpijp in de noordwesthoek van het plangebied met de meanderende Mierbeek op de grens van de 50 meter straal.

2.3 Specifieke maatregelen voor vleermuizen

Rond de Annahoeve zijn veel vleermuizen waargenomen tijdens de inventarisatie. Gezien het aantal waarnemingen is het zeer waarschijnlijk dat verblijfplaatsen aanwezig zijn in de Annahoeve. Voor vernietiging hiervan wordt een ontheffing aangevraagd. Exacte te verwachten aantallen zijn nog niet berekend; daarom wordt in dit werkprotocol uitgegaan van minimaal benodigde maatregelen. De maatregelen worden onderverdeeld in maatregelen voorafgaand aan de sloop, tijdens de sloop en maatregelen die genomen dienen te worden bij de renovatie. De werkzaamheden aan dak, boeiborden, muren en eventuele andere elementen die kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen dienen gestart te worden buiten de uiterst kwetsbare periode van de kraamtijd (voor beide soorten samen is dit de periode 1 mei tot half september).

2.3.1 Voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden

- De functionaliteit van het netwerk van verblijfplaatsen moet in alle stadia van de sloop- en bouwwerkzaamheden behouden blijven. Dit dient geborgd te worden door het nemen van tijdelijke maatregelen in de zin van het ophangen van vleermuiskasten.
- Enkele maanden voorafgaand aan de sloop (dus zo spoedig mogelijk) dienen drie kleinere en een grote vleermuiskasten opgehangen te worden in de omgeving van de Annahoeve, bij voorkeur aan de zuid- of westgevel van de Annahoeve zelf.
- De grote kast dient minimaal uit een kraamkast te bestaan die geschikt is voor circa 50 Gewone dwergvleermuizen. Een dergelijke kast kan naast de functie van zomerverblijfplaats ook de functie van kraamverblijfplaats vervullen. Een eventueel verlies de verblijfplaatsen door de sloop wordt daarmee ruimschoots gemitigeerd. De kast dient op een hoogte van ten minste 5 meter te worden opgehangen.

- Voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden van de opstallen worden potentieel geschikte verblijfplaatsen (spouwmuren, boeiborden enz.) ongeschikt gemaakt door het creëren van onaantrekkelijke omstandigheden (licht, kou, tocht). Hierdoor worden vleermuizen ontmoedigd om zich te vestigen in de te slopen opstallen. Dit kan worden gedaan door gaten in de buitenmuren te maken, waardoor de spouwmuren niet meer geschikt zijn als verblijfplaats. Het maken van gaten in de buitenmuren (een aantal gaten van meerdere stenen aan onder- en bovenzijde van het gebouw) dient enkele weken voorafgaand aan de sloop te worden uitgevoerd bij een temperatuur van minimaal 8 graden (avondtemperatuur) en buiten de kraamperiode van beide soorten (half mei-half september).
- Indien spouwmuren van de Annahoeve geïsoleerd worden dienen na het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen maatregelen genomen te worden om hervestiging te voorkomen. Bij voorkeur vindt isolatie meteen plaats na het ongeschikt maken, als dit niet kan dan dienen potentiële invliegopeningen uitgerust te worden met een uitvliegflap (de dieren kunnen er dan (tijdelijk) niet in).

2.3.2 Maatregelen tijdens de sloop:

- Slopen wordt uitgevoerd door middel van strippen, oftewel voorzichtig verwijderen van aangebrachte onderdelen voorafgaand aan verdere sloop;
- De voor vleermuizen meest gunstige periodes om te slopen zijn:
 - o eind maart tot en met april, tijdens een warmere periode. De dieren zijn dan niet meer in winterslaap en kunnen zelfstandig een andere verblijfplaats zoeken. De overwinteringsperiode is voorbij en de kraamperiode is nog niet begonnen,
 - o half september tot eind oktober, tijdens een warmere periode. De dieren zijn dan nog niet in winterslaap en kunnen zelfstandig een andere verblijfplaats zoeken. De paartijd is voorbij en de overwinteringsperiode is nog niet begonnen (slopen kan eventueel nog later, mits de temperatuur 's nachts niet meer dan vijf nachten achtereen onder de 3° Celsius en overdag onder de 8° Celsius komt).
- Indien tijdens de sloop (in de winterperiode lethargische) vleermuizen worden aangetroffen, dienen de dieren met rust te worden gelaten en dient het sloopwerk op deze plek tijdelijk stilgelegd te worden. De dieren kunnen dan op eigen kracht een andere verblijfplaats opzoeken. Schakel bij meerdere exemplaren een vleermuisdeskundige in voor advies.

2.3.3 Bij de nieuwbouw/renovatie:

- Bij de nieuwbouw dient in permanente vleermuisenverblijven te worden voorzien. Het aantal vleermuisverblijven is opgenomen in de ontheffingsaanvraag en in eventuele aanvullende voorwaarden die in de ontheffing gesteld worden.
- Aanbieden van permante vleermuisverblijfplaatsen kan door het plaatsen van 'inbouwkasten' (speciale stenen met een invliegopening en verblijfplaats, zie de brochure in onderstaande link). <http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewebsite/Zoogdiersoorten/Vleermuizen%20algemeen/downloads/Brochure%20Vleermuisvriendelijk%20Bouwen%20%282%29.pdf>
- Geen verlichting van (toekomstige) invliegopeningen aan de westzijde (bij de bomen) en aan de noordzijde van het pand.

3. SAMENVATTING ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

	Werkzaamheden	Mitigerende maatregel	Motivatie
1	Herinrichting Mierbeek	Algemene maatregelen	Herinrichting vindt plaats op ruime afstand van burchten en dassenpijpen mvv de dassenpijp in de noordwesthoek van het plangebied; hier vinden werkzaamheden plaats aan de grens van de 50 meter straal. Dit betreft een solitaire pijp die functioneel blijft als de algemene mitigerende maatregelen genomen worden
2	Aanleg van de golfbaan	Algemene maatregelen	Deze werkzaamheden vinden plaats buiten een straal van 50 meter
3	Aanleg van de driving range	Algemene maatregelen	Deze werkzaamheden vinden plaats buiten een straal van 50 meter
4	Graven van waterpartij	Algemene maatregelen	Deze werkzaamheden vinden plaats buiten een straal van 50 meter
5	Bouwen van natuurspaviljoen	Algemene maatregelen	Deze werkzaamheden vinden plaats buiten een straal van 50 meter
6	Compensatie bos (aanplant)	Algemene maatregelen	Deze werkzaamheden vinden plaats buiten een straal van 50 meter
7	Aanplant bos, houtwallen en boomgaarden en de inrichting van overige groenstructuren	Eerst het noordelijk deel inrichten, als de begroeiing goed op gang is gekomen dan pas het zuidelijk deel inrichten	Secundair foerageergebied dient zijn functie te behouden, bij gelijktijdige inrichting van het noordelijk en zuidelijk deel kan dit foerageergebied tijdelijk aan kwaliteit verliezen. Dit moet voorkomen worden
8	Dempen van de poel	Algemene maatregelen	Deze werkzaamheden vinden plaats buiten een straal van 50 meter
9	Aanleg van stuifduinen	Algemene maatregelen	Deze werkzaamheden vinden plaats buiten een straal van 50 meter
10	Aanleg van natuurakker	Is onderdeel van de overige groenstructuren, zie hierboven	Zie motivatie hierboven bij punt 7
11	Aanleg van fietspad, heg met raster, parkeerplaatsen en toegangsweg bij de Annahoeve	Aanleg van fietspad en heg met raster: deze maatregelen dienen enkele maanden voor de openstelling van de Annahoeve als clubgebouw gerealiseerd te worden. Voor de overige infrastructuur gelden de algemene maatregelen	Hierdoor hebben de dassen die de burcht c.q. dassenpijpen ten noorden van de Annahoeve gebruiken tijd om aan de situatie te wennen voordat de drukte toeneemt rond de Annahoeve
12	Sloop stallen en renovatie Annahoeve	Specifieke maatregelen gericht op het voorkomen van slachtoffers en het aanbieden van vervangende verblijfplaatsen zoals het ophangen van tijdelijke kasten en het voorzien van permanente verblijfplaatsen in het nieuwe clubgebouw. Zie ontheffing!	Gedurende de hele ontwikkeling dient in (vervangende) verblijfplaatsen te worden voorzien.

Bijlage 1: Wettelijke bescherming van de Das

Recent zijn er twee belangrijke uitspraken geweest over de bescherming van de Das. Het gaat om de uitspraken ECLI:NL:RBMNE:2019:380 en ECLI:NL:RBMNE:2019:748 waarin het beschermingsregime vanuit de Wet natuurbescherming, andere soorten (artikel 3.10) nader wordt ingevuld. De Das valt onder het beschermingsregime van artikel 3.10. Op grond van die bepaling is het verboden om de das opzettelijk te doden of te vangen of zijn vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen. In geval van ecologische begeleiding en maatwerk rond de hoofdburchten (de vaste rust- en verblijfsplaats) en deze intact blijven én in de omgeving voldoende geschikt leefgebied aanwezig blijft zodat het voortbestaan van de burcht niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd, geen sprake is van aantasting van de (functionaliteit van) de vaste rust- en verblijfsplaats.